

Nr 137.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till kungörelser angående dels ändring i vissa delar av förordningen den 9 juni 1911 med tulltaxa för inkommande varor, dels ändrad lydelse av § 2 i förordningen den 13 december 1912 angående tullrestitution i vissa fall vid återutförelse av utländsk vara; given Stockholms slott den 9 mars 1923.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

F. V. Thorsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anför efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet:

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 112 häft. (Nr 137.)

Upphävande
av tullfriheten
för viss armé-
och marin-
materiel.

Jämlikt § 4 mom. d) i förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor åtnjutes tullfrihet för sådana för lant- eller sjöförsvarets räkning införda effekter, vilka icke inom landet tillverkas eller, i följd av behov av deras skyndsamma anskaffning, icke kunnat inom landet erhållas, dock endast efter prövning av Konungen i varje förekommande fall.

Rörande tillkomsten av ifrågavarande stadgande i tulltaxeförordningen ber jag få erinra om följande.

Sedan Kungl. Maj:t i ett flertal fall till förmån för särskilda verk och inrättningar medgivit undantag från tullavgifters erläggande för införda effekter, upptogo riksdagens år 1883 församlade revisorer i sin berättelse angående verkställd granskning av statsverkets samt andra av allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1881 frågan om sådant undantag för materialier, instrumentier och andra effekter för statens järnvägsbyggnaders räkning. Härvid erinrade revisorerna, att Kungl. Maj:t den 22 augusti 1855 förordnat, att sådana materialier m. m. finge tullfritt i riket införas, ävensom, i anledning av uppkommen fråga, huruvida detta medgivande vore fortfarande tillämpligt även för den del av samma slags effekter, som konsumerades och därför fortfarande behövde anskaffas för de färdiga stambanornas och materielens underhåll samt trafikens drift, den 13 februari 1863 förklarar, att någon tull för de till statens järnvägsbyggnader behövliga materialier, instrument och andra effekter, som från utrikes ort inkomme, tills vidare icke skulle erläggas. Därefter framhöllo revisorerna att, även om den minskning i inkomster för tullverket, som genom den sålunda medgivna tullfriheten föranleddes, ej kunde vara av så synnerligt stor betydelse, densamma dock innebure ett frångående från den principen, att varje inkomstbringande statsinstitutions inkomster borde, såvitt möjligt vore, oavkortade till densamma ingå. Efter att hava anfört vissa andra, särskilt med tullfriheten för järnvägsmateriel förbundna olägenheter uttalade revisorerna slutligen den åsikt, att för samtliga de artiklar, som för statens järnvägars behov infördes, borde erläggas tullavgifter i enlighet med gällande tulltaxa, helst revisorerna ansåge det vara med god ordning överensstämmande, att i allmänhet dylika undantag från berörda taxa, såvitt möjligt vore, undvekes.

I skrivelse den 11 maj 1884, nr 53, uttalade riksdagen, att riksdagen delade revisorernas åsikt därom, att undantag från gällande tulltaxa borde, såvitt möjligt vore, undvikas; och anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte förordna, att den genom brev den 22 augusti 1855 och den 13 februari 1863 särskilt medgivna tullfrihet för de varor och

effekter, som för statens järnvägars behov från utlandet infördes, skulle för framtiden upphöra.

Den 12 september 1884 förordnade Kungl. Maj:t, att den genom förenämnda båda brev medgivna tullfrihet skulle upphöra med 1884 års utgång. Sedermera förordnade Kungl. Maj:t den 11 december 1885, att samtliga för särskilda verk och inrättningar beviljade undantag från tullavgifters erläggande skulle upphöra med utgången av år 1886; dock att Kungl. Maj:t, där anskaffning i större skala skulle äga rum för lant- eller sjöförsvarets räkning av sådana varor, som ej utgjorde föremål för inhemsk tillverkning eller i följd av brådsökande behov av deras anskaffning ej hunne inom landet tillverkas, ville på särskild anmälan besluta om den tullfrihet, som i dylika fall kunde vara påkallad.

Vid antagande år 1911 av nuvarande förordning med tulltaxa för inkommande varor bibehölls bestämmelsen om tullfrihet i vissa fall för effekter, införda för lant- eller sjöförsvarets räkning.

För att erhålla en uppfattning rörande den utsträckning, vari tullfrihet under senaste tid pläгат av Kungl. Maj:t beviljas för armé- och marinmateriel, har jag låtit från generaltullstyrelsen inhämta vissa uppgifter. Enligt den sålunda erhållna utredningen har under tiden 7 oktober 1921—30 november 1922 tullfrihet för dylik materiel medgivits i 62 särskilda fall. Sammanlagda beloppet av den tullavgift, varifrån enligt dessa medgivanden befrielse lämnats, uppgår till 268,402 kronor 6 öre. För varor, inkomna under år 1921, har den tull, varifrån befrielse erhållits, belöpt sig till 179,136 kronor 43 öre.

Den tullfrihet, som alltjämt efter Kungl. Maj:ts i varje fall lämnade medgivande äger rum för viss materiel för armén och marinen, kan uppenbarligen icke för staten tjäna något reellt syfte, då inbesparingen i utgifter för armén och marinen motsvaras av en lika stor utbliven inkomst för tullverket. Då det måste anses önskvärt, att statens inkomster och utgifter redovisas i sitt rätta sammanhang, är den nuvarande ordningen tvärtom olämplig. Men därtill kommer, att handläggningen av de olika ärendena om beviljande av ifrågavarande tullfrihet kräver ett icke så ringa arbete *dels* hos det ämbetsverk — armé- eller marinförvaltningen — som har att hos Kungl. Maj:t utverka tullfriheten, *dels* inom finansdepartementet, som det åligger att bereda ärendena, *dels ock* hos generaltullstyrelsen samt vid vederbörande tullförvaltning. Med hänsyn förnämligast till sistnämnda förhållande har jag ansett mig böra föreslå, att ifrågavarande tullfrihet upphäves.

Departements-
chefen.

Vad angår tidpunkten för upphävande av den bestämmelse i tulltaxeförordningen, som grundlägger ifrågavarande tullfrihet, synes det lämpligt, att densamma sättes till ingången av nästkommande budgetår eller den 1 juli 1923. Jag förutsätter därvid, att all rätt till tullfrihet för materiel, varom nu är fråga, skall upphöra med utgången av juni månad år 1923, även om Kungl. Maj:t därförinnan i särskilda fall medgivit sådan frihet för varor, som till riket införas efter sistnämnda tidpunkt. Å andra sidan synes det icke böra vara uteslutet, att frågor om tullfrihet för materiel, som införts före den 1 juli 1923, även efter nämnda tidpunkt av Kungl. Maj:t prövas och avgöras enligt dittills gällande bestämmelser.

Emellertid förhåller det sig så, att vissa å budgetförslaget för statsregleringsperioden 1923—1924 under fjärde huvudtiteln uppförda anslag äro beräknade under antagande, att tullfrihet skulle såsom hittills erhållas för viss materiel. Då vid borttagande av tullfriheten i fråga berörda anslag skulle komma att bli otillräckliga, torde för motverkande härav böra äskas särskilt anslag för bestridande av de tullavgifter, för vilka vederbörande anskaffnings- och underhållsanslag icke förslå. Enligt vad jag inhämtat skulle för ändamålet erfordras i runt tal 150,000 kronor. Chefen för försvarsdepartementet kommer att i dag för Kungl. Maj:t anmäla frågan om avlåtande till riksdagen av förslag i enlighet härmed. Egentligen skulle vid tullfrihetens borttagande från och med den 1 juli 1923 den å budgetförslaget för statsregleringsperioden 1923—1924 uppförda inkomsttiteln »tullmedel» kunna höjas med ett belopp motsvarande nämnda utgiftsanslag eller 150,000 kronor. Då emellertid detta belopp är förhållandevis ringa, har jag ansett tillräckliga skäl icke föreligga att föreslå en dylik åtgärd. För framtiden böra givetvis de anslag, vilka påverkas av tullfrihetens borttagande, beräknas med hänsyn härtill.

Den av mig nu föreslagna bestämmelsen om upphävande av § 4 mom. d) i tulltaxeförordningen torde lämpligen böra intagas i samma kungörelse som den ändring i tulltaxeförordningen, jag i det följande kommer att föreslå.

Ändring av § 13 mom 5 tulltaxeförordningen och § 2 i 1912 års förordning om s. k. handelsrestitution.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift har Stockholms handelskammare gjort framställning om ändringar dels i första stycket av § 13 mom. 5 av gällande förordning med tulltaxa för inkommande varor, sådant detta författningsrum lyder enligt kungörelse den 11 juni 1915 (nr 252), dels ock i § 2 av förordningen den 13 december 1912 (nr 355) angående tullrestitution i vissa fall vid återutförelse av utländsk vara.

Ifrågavarande bestämmelse i § 13 mom. 5 i tulltaxeförordningen lyder sålunda:

»Åt näringsidkare, som vill införa utländsk tullpliktig vara för att, med eller utan tillsats av inhemskt eller icke tullpliktigt utländskt råämne, använda densamma till framställning av exportvara, må, för särskilt fall eller för viss tid, kunna medgivas rätt att vid utförsel av sålunda framställd vara eller vid dess uppläggning & restitutionsupplag, varom i mom. 7 stadgas, återbekomma erlagd tullavgift för den utländska tullpliktiga råvaran eller, ifall tullavgiften, efter vad nedan sägs, ännu icke erlagts, njuta befrielse från dess gäldande; kunnande härvid jämväl tagas hänsyn till råämneshörlust, som finnes oundviklig vid exportvaras framställning. Rätt till tullrestitution enligt detta moment må endast lämnas åt näringsidkare, som är känd såsom synnerligen redbar och solid samt i övrigt prövas lämplig.»

Likaledes må enligt § 2 i 1912 års förberörda förordning tillstånd för handelsidkare att begagna sig av den i förordningen avsedda rätt till tullrestitution vid återutförsel av utländsk vara endast lämnas handelsidkare, som är känd såsom synnerligen redbar och solid samt i övrigt prövas lämplig.

Handelskammarens framställning går ut på, att det i oförmälda båda författningsrum för erhållande av tullrestitution (industrirestitution respektive handelsrestitution) föreskrivna villkor, att vederbörande närings- eller handelsidkare skall vara känd såsom »synnerligen redbar och solid», bör ändras därtill, att han skall vara känd såsom »redbar», samt att innebörden av villkoret, att han »i övrigt prövas lämplig», bör förklaras i tillägg till ifrågavarande paragrafer eller förtydligas på annat sätt.

Såsom motiv för en ändring i den angivna riktningen anför handelskammaren, bland annat, att huvudvikten borde läggas på vederbörandes lämplighet eller närmare bestämt hans förutsättningar för att kunna och hans avsikt att vilja använda restitutionsrätten för utveckling av de näringsgrenar, varom vore fråga, d. v. s. beträffande industrirestitutionen näringsidkarens möjligheter att uppdriva en exportindustri och beträffande handelsrestitutionen handelsidkarens möjligheter att utveckla transitohandeln. Det i författningarna uppställda villkoret »synnerligen solid» utestängde, enligt handelskammarens mening, från restitutionsförmånen personer, som gjort sig kända såsom energiska och inom sitt område erfarna ledare av nystartade företag, vilka ännu icke hunnit förvärva den synnerliga soliditet, som stipulerades. Kvalifikationen »redbar» ansågs handelskammaren nödvändig, alldenstund det här gällde ett förtroende, men kvalifikationen »solid» hade ifråga om restitution av redan erlagda avgifter betydelse endast i den mån den kunde vara en förutsättning för vederbörandes möjlighet att uppdriva sådana näringar, vilka författningarna avsåg att befrämja.

Över Stockholms handelskammars ifrågavarande framställning hava kommerskollegium och generaltullstyrelsen den 27 januari 1923 gemensamt avgivit infordrat utlåtande, därvid fogats i ärendet införskaffade yttranden från Sveriges industriförbund, järnkontoret, Sveriges kemiska industrikontor, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges köpmannaförbund och samtliga handelskamrar i riket med undantag av Stockholms handelskammare.

Kommerskollegium och generaltullstyrelsen.

Efter en redogörelse för berörda yttranden hava kommerskollegium och generaltullstyrelsen i sitt nämnda utlåtande för egen del anfört huvudsakligen följande.

Vad anginge det första av villkoren för åtnjutande av rätt till ifrågavarande båda slag av tullrestitution, nämligen att vara »synnerligen redbar», delade ämbetsverken den uppfattningen, att det syntes något oegentligt att särskilja olika grader av redbarhet. Ordet synnerligen torde därför kunna uteslutas.

Frågan huruvida och i vad mån kravet på (synnerlig) soliditet i visst fall kunde eftergivnas hade tidigare varit föremål för såväl ämbetsverkens som Kungl. Maj:ts prövning, bland annat i anledning av en utav Norrköpings varvs- och verkstadsaktiebolags konkursförvaltning gjord ansökning om tullrestitutionsrätt enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen, varöver ämbetsverken avgivit utlåtande den 28 december 1921. I nämnda utlåtande hade ämbetsverken anfört, bland annat, att ämbetsverken icke funnit sig enbart av ordalydelsen i vederbörande författningsrum vara förhindrade att tillstyrka bifall till en ansökning om restitutionsrätt för en näringsidkare, vars synnerliga soliditet icke kunnat vitsordas, vare sig på grund av mera tillfälliga ekonomiska svårigheter eller i sådant fall som det föreliggande, då restitutionsrätt söktes av ett konkursbo.

Kungl. Maj:t hade i omförmälda fall medgivit, att tullfrihet jämlikt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen finge åtnjutas.

I överensstämmelse med den ståndpunkt, ämbetsverken sålunda redan intagit i frågan, ansåge sig ämbetsverken böra förorda Stockholms handelskammars framställning i vad den avsåge borttagande av kvalifikationen (synnerligen) »solid» såsom förutsättning för restitutionsrättens åtnjutande.

Visserligen kunde en sådan författningsändring anses äga mindre praktisk betydelse, enär genom Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut torde hava angivits, att ifrågavarande bestämmelse ej ovillkorligen skulle tolkas strängt efter orden, åtminstone då det icke gällde generell tullrestitution. Emellertid kunde olägenheter uppstå, bland annat till följd av skiljaktiga tolkningssätt, därest icke den princip, som sålunda godtagits, motsvarades av förordningarnas ordalydelse. Därtill kom, att berörda fall, som ju avsett tullrestitutionsrätt enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen, väl knappast torde kunna åberopas såsom prejudikat, då tullrestitutionsrätt enligt 1912 års förordning söktes.

Förslagets genomförande torde knappast kunna öka risken, att ett medgivande av restitutionsrätt skulle kunna missbrukas. Garanti häremot erhöles, därest såsom villkor för tillstånd till tullrestitution alltjämt kvarstode, att sökanden skulle vara redbar och i övrigt prövas lämplig. Givetvis tillkomme det också vederbörande handelskammare att vid prövning av en sökandes lämplighet taga under övervägande, i vad mån hans ekonomiska ställning kunde inverka härvidlag.

Stockholms handelskammarens förslag, att uttrycket »i övrigt prövas lämplig» skulle förklaras genom särskilda författningsbestämmelser, kunde ämbetsverken icke biträda.

Efter kommerskollegii och generaltullstyrelsens hörande samt i enlighet med deras hemställan har Kungl. Maj:t vid några tillfällen, såsom i det av ämbetsverken omnämnda fallet och i några därmed jämförliga fall, funnit sig böra medgiva sökande rätt att komma i åtnjutande av tullrestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen utan hinder därav, att deras ekonomiska ställning icke varit att betrakta såsom »synnerligen solid», därest detta begrepp toges i en mera sträng bemärkelse. Den ifrågasatta ändringen i nämnda författningsrum kan väl med hänsyn härtill anses icke vara oundgängligen nödvändig. Då emellertid författningens krav på synnerlig soliditet, även i mindre sträng bemärkelse, synes kunna utgöra ett onödigt hinder för Kungl. Maj:t att bevilja eljest önskvärd tullrestitution, har jag ansett mig böra tillstyrka ämbetsverkens förevarande förslag. I anslutning härtill bör motsvarande ändring äga rum i 1912 års förordning om s. k. handelsrestitution.

I likhet med ämbetsverken finner jag ej nödigt, att någon särskild förklaring av respektive författningar lämnas beträffande innebörden av uttrycket »i övrigt prövas lämplig».

Föredragande departementschefen uppläser härefter särskilda förslag till kungörelser angående *dels* vissa ändringar i förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor, *dels* ändrad lydelse av § 2 i förordningen den 13 december 1912 (nr 355) angående tullrestitution i vissa fall vid återutförelse av utländsk vara (Bilagor A och B) samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna sagda förslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall; och skall proposition av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Elis Lindahl.

Bilaga A.**Förslag**

till

kungörelse angående vissa ändringar i förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor.

Häri genom förordnas,
dels att § 4 mom. d) i förordningen den 9 juni 1911 med tulltaxa för inkommande varor skall upphöra att gälla,
dels ock att § 13 mom. 5 första stycket i nämnda förordning, sådant detta författningsrum lyder enligt kungörelse den 11 juni 1915 (nr 252), skall hava följande ändrade lydelse:

Åt näringsidkare — — — — — exportvaras framställning. Rätt till tullrestitution enligt detta moment må endast lämnas åt näringsidkare, som är känd såsom redbar och i övrigt provas lämplig.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1923.

Bilaga B.**Förslag**

till

kungörelse angående ändrad lydelse av § 2 i förordningen den 13 december 1912 (nr 355) angående tullrestitution i vissa fall vid återutförelse av utländsk vara.

Häri genom förordnas, att § 2 i förordningen den 13 december 1912 angående tullrestitution i vissa fall vid återutförelse av utländsk vara skall hava följande ändrade lydelse:

Tillstånd för handelsidkare att begagna sig av den i § 1 avsedda rätt meddelas av generaltullstyrelsen. Sådant tillstånd må endast lämnas handelsidkare, som är känd såsom redbar och i övrigt provas lämplig. Tillståndet kan av generaltullstyrelsen återkallas, när de förutsättningar, som legat till grund för tillståndets meddelande, icke längre förefinnas.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1923.